

Sytuacja społeczno – zawodowa zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy województwa zachodniopomorskiego w 2012 roku

Najważniejsze wyniki trzeciej edycji badań zrealizowanych w 2012 roku

**Wojewódzki Urząd Pracy
w Szczecinie**

Badanie kwestionariuszowe mające na celu rozpoznanie sytuacji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy z terenu województwa zachodniopomorskiego.

Spis treści:

1. Wstęp.....	2
2. Obszary i problemy badawcze.....	3
3. Metodologia badania.....	3
4. Charakterystyka badanego środowiska.....	4
5. Poziom i zakres kształcenia pozaszkolnego.....	7
6. Sposoby/metody poszukiwania pracy przez respondentów.....	9
7. Przyczyny znalezienia się w obecnym położeniu na rynku pracy.....	
8. Przeszkody w zmianie obecnego położenia na rynku pracy.....	13
9. Gotowość respondentów do wykonywania pracy w nietypowych formach.....	14
10. Źródła utrzymania respondentów.....	15
11. Sposoby godzenia pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi.....	16
12. Gotowość respondentów do wyjazdu za granicę w celach zarobkowych.....	17
13. Oczekiwania płacowe respondentów.....	18
14. Postawy i oczekiwania bezrobotnych wobec rynku pracy.....	20
15. Ocena wpływu działań aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w wymiarze indywidualnym w stosunku do osób poddanych określonym działaniom aktywizacyjnym.....	22
16. Wnioski i rekomendacje.....	30

1. Wstęp

Analiza rynku pracy oraz stały monitoring procesów na nim zachodzących, stanowi skuteczne narzędzie wykorzystywane w procesie decyzyjnym, zmierzającym do prowadzenia efektywnej polityki rynku pracy. Podstawowym źródłem wiedzy na temat struktury bezrobocia, są dane otrzymywane w wyniku realizacji założeń statystyki publicznej, które zawarte są w sprawozdaniach Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Jednakże specyfika lokalnego rynku pracy wymaga prowadzenia bardziej wnikliwych oraz obszernych badań stanowiących odpowiednie narzędzie, pozwalające na właściwy dobór usług i instrumentów potrzebnych na skuteczne inicjowanie odpowiednich rozwiązań w celu przeciwdziałania bezrobociu oraz kreowaniu zatrudnienia.

W celu uzyskania kompleksowych i wyczerpujących informacji, dotyczących zjawisk zachodzących na regionalnych rynkach pracy, w 2010 roku zostało zawarte porozumienie, pomiędzy WUP w Szczecinie, a wszystkimi powiatowymi urzędami pracy z województwa zachodniopomorskiego, w wyniku którego utworzona została Akademia Badań Lokalnego Rynku Pracy. Rezultatem podjętych wspólnie działań w ramach powstałego projektu, są prowadzone wspólnie badania pn. „Sytuacja społeczno-zawodowa zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy województwa zachodniopomorskiego” oraz sporządzone na podstawie uzyskanych wyników zestawienia, publikacje oraz raporty. Zakres tematyczny niniejszego badania dotyczył m.in. sposobów poszukiwania miejsc zatrudnienia, barier występujących na rynku pracy, oczekiwań płacowych, źródeł utrzymania, mobilności oraz oceny form pomocy, oferowanych przez urzędy pracy.

Wyrażam nadzieję, iż wyniki uzyskane na podstawie otrzymanych danych, dostarczą istotnych i wyczerpujących informacji na temat zjawisk zachodzących na regionalnym rynku pracy oraz okażą się pomocne w procesie identyfikacji i wdrożenia optymalnych rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

W tym miejscu pragnę wyrazić swoje podziękowania Dyrektorom Powiatowych Urzędów Pracy za okazane zainteresowanie badaniami, a także wszystkim osobom zaangażowanym w proces badawczy.

*Renata Błasiak – Grudzień
Wicedyrektor ds. Rynku Pracy
Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie*

2. Obszary i problemy badawcze

Celem badania, było rzetelne rozpoznanie sytuacji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Bazując na opracowaniach i raportach odnoszących się do rynku pracy i gospodarki, a także w oparciu o statystyki dotyczące bezrobocia rejestrowanego, sformułowane zostały następujące obszary badawcze odnoszące się do sytuacji społeczno-zawodowej zarejestrowanych osób bezrobotnych:

- poziom i zakres kształcenia pozaszkolnego;
- sposoby/metody poszukiwania pracy przez respondentów;
- przyczyny znalezienia się w obecnym położeniu na rynku pracy;
- przeszkody w zmianie obecnego położenia na rynku pracy;
- gotowość respondentów do wykonywania pracy w nietypowych formach;
- źródła utrzymania respondentów;
- sposoby godzenia pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi;
- gotowość respondentów do wyjazdu za granicę w celach zarobkowych;
- oczekiwania płacowe respondentów;
- postawy i oczekiwania bezrobotnych wobec rynku pracy;
- ocena wpływu działań aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w wymiarze indywidualnym w stosunku do bezrobotnych poddanych określonym działaniom aktywizacyjnym.

3. Metodologia badania

Badanie zostało przeprowadzone w okresie od 7 maja do 6 lipca 2012 r. Zbieranie danych nastąpiło w oparciu o kwestionariusz ankiety, skonstruowany przez pracowników Zachodniopomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy (przy użyciu IBM SPSS Data Collection Author), który składał się z 31 pytań. Badanie przeprowadzone zostało przez wszystkie powiatowe urzędy pracy województwa zachodniopomorskiego, a udział w nim respondentów (osób bezrobotnych) był dobrowolny. W ramach przeprowadzonego badania posłużono się metodą ankiety bezpośredniej (PAPI – Paper and Pencil Interview), wspomaganej dodatkowo systemem komputerowym (CAPI – Computer Assisted Personal Interviewing) przy pomocy narzędzia informatycznego IBM SPSS Data Collection Interviewer. Po wypełnieniu ankiety, dane z kwestionariuszy wprowadzone zostały przez pracowników PUP do bazy danych i odesłane do Zachodniopomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy. Dane ilościowe opracowane zostały z wykorzystaniem IBM SPSS Statistics.

4. Charakterystyka badanego środowiska

Populację badaną stanowiły osoby bezrobotne, korzystające z usług i instrumentów powiatowych urzędów pracy z województwa zachodniopomorskiego. Liczebność próby zrealizowanej w 2012 roku, umożliwiła dokonanie prawidłowego wnioskowania statystycznego na populację. Tym samym, uzyskane wyniki z badania, w większości uprawniają do wnioskowania statystycznego na poziomie powiatu, a nie tylko województwa.

Badaniem zostało objętych łącznie 5 343 osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa zachodniopomorskiego. Liczbę osób, które wzięły udział w badaniu przedstawia Tabela 1¹.

Tabela 1. Liczba respondentów biorących udział w badaniu w podziale na powiaty województwa zachodniopomorskiego

Powiat	Próba	
	założona	zrealizowana
białogardzki	357	357
choszczeński	121	122
drawski	360	366
goleniowski	121	121
gryficki	121	120
gryfiński	360	376
kamieński	352	353
kołobrzeski	348	339
m. Koszalin	121	122
koszaliński	121	121
łobeski	121	130
myśliborski	349	352
policki	121	127
pyrzycki	349	351
ślawieński	356	360
stargardzki	367	370
szczecinecki	121	121
świdwiński	354	353
m. Świnoujście	306	307
m. Szczecin	121	125
walecki	347	350
Zachodniopomorskie	5294	5343

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

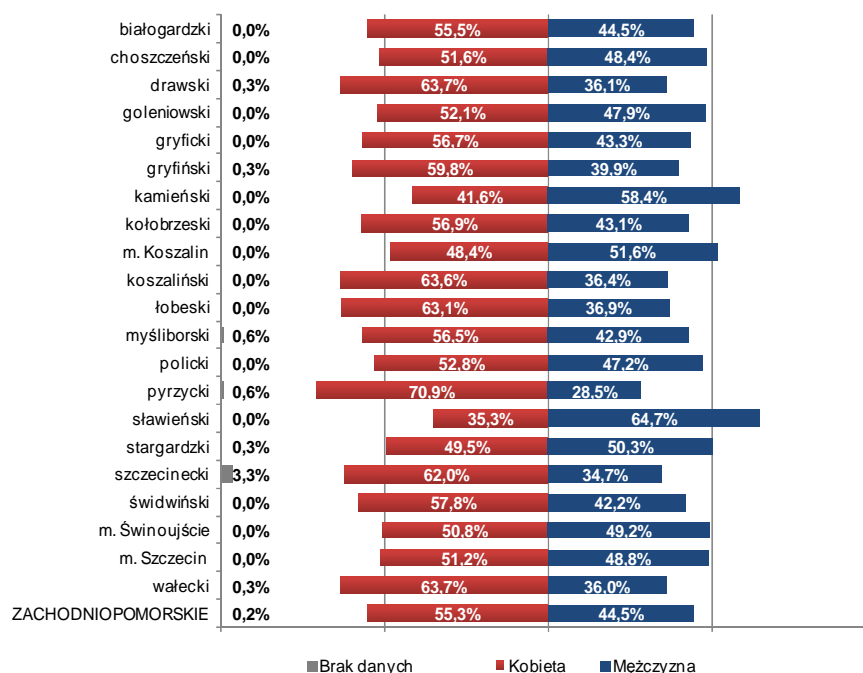
¹ Liczebność próby w 12 powiatach została obliczona w oparciu o wzór stosowany w przypadku, gdy nie znane są rozkłady empiryczne populacji generalnej:

$$n = \left[\frac{N}{1 + \frac{4d^2(N-1)}{u^2}} \right] + 1.$$

W opracowaniu ilości próby badawczej wykorzystano informacje zawarte w artykule Prof. dr hab. Bogdana Gębskiego pn. „Problemy doboru próby metodą reprezentacyjną” w publikacji pt. „Ogólnopolskie forum obserwatoriów rynku pracy [Materiały konferencyjne]”, WUP Szczecin, Szczecin 2009. Dla pozostałych powiatów przyjęto minimalna wartość próby 120 jednostek statystycznych.

Spośród wszystkich zbadanych osób 55,3% stanowiły kobiety, natomiast 44,5% - mężczyźni (Wykres 1). „Nadreprezentacja” liczebności przebadanych respondentów, dotyczyła kobiet (według sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy, udział kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych z terenu województwa zachodniopomorskiego wynosił 52,1%²). Najliczniejszy odsetek kobiet uczestniczących w badaniu odnotowano w powiecie pyrzyckim (70,9%). Największą przewagę mężczyzn wśród ogółu respondentów odnotowano w powiatach sławieńskim (64,7%) i kamieńskim (58,4%). Z analizy danych dotyczących miejsca zamieszkania respondentów wynika, iż 57,6% stanowiły osoby zamieszkujące miasta. Udział bezrobotnych z terenów wiejskich kształtował się na poziomie 41,7%. Ze statystyk dotyczących bezrobocia rejestrowanego wynika, iż na koniec czerwca 2012 r. osoby zamieszkałe na wsi stanowiły 39,1% ogółu bezrobotnych.

Wykres 1. Płeć respondentów w podziale na powiaty województwa zachodniopomorskiego. N=5343

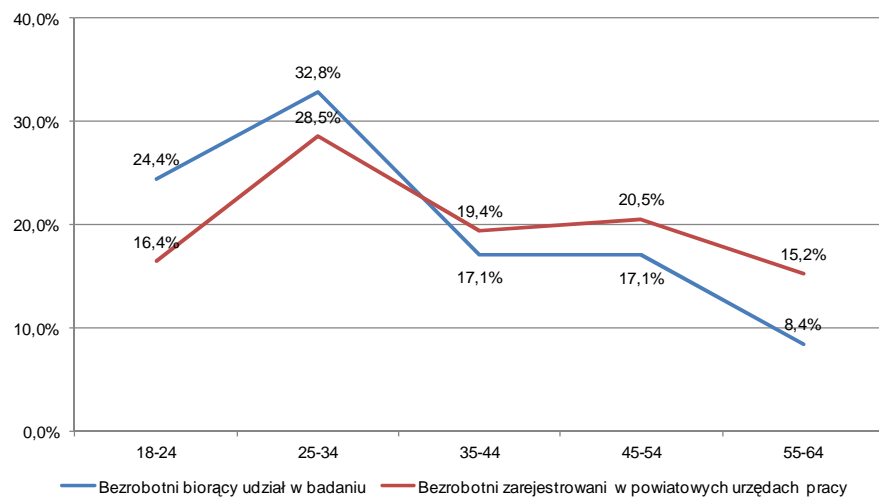

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

² Sprawozdanie MPiPS-01 o rynku pracy za miesiąc czerwiec 2012 r.

Najliczniej reprezentowaną grupą wiekową wśród badanych bezrobotnych, były osoby w wieku 18-24 lata – 24,4%. Najmniejszą populację stanowiły osoby, które należą do grupy wiekowej 45-49 lat (8,2%). W badaniu zdecydowanie częściej brały udział osoby młode, udział respondentów do 30 roku życia wyniósł 43,5%, natomiast osób powyżej 50 lat 17,3%. „Nadreprezentacja” liczebności przebadanych respondentów, według statystyk urzędów pracy, wystąpiła w przypadku bezrobotnych należących do kategorii wiekowych powyżej 34 roku życia.

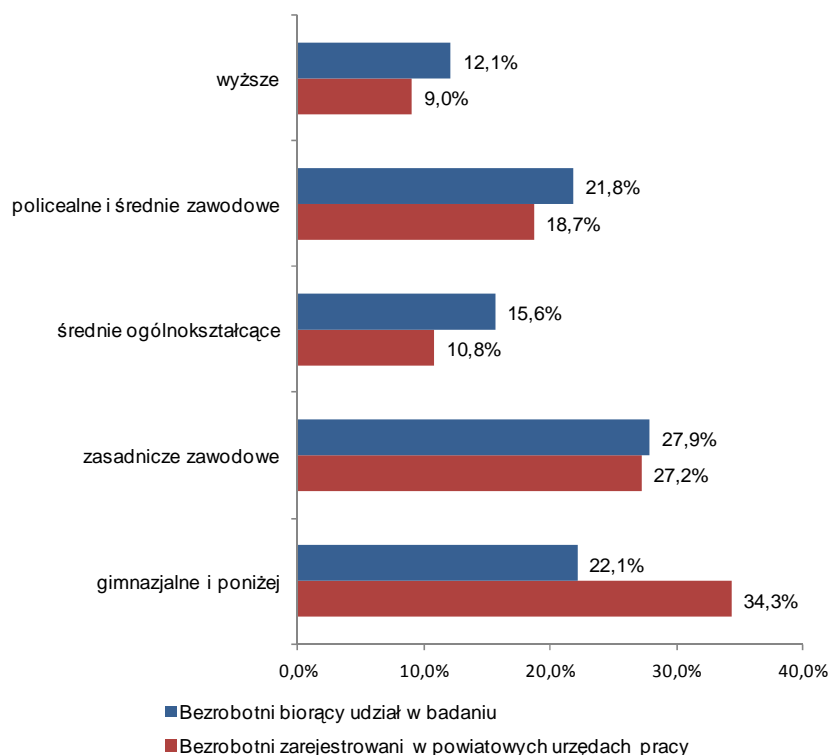
Wykres 2. Wiek. N=5343

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012), sprawozdanie MPiPS-01, stan na dzień 31 czerwca 2012 r.

Analiza danych dotyczących wykształcenia respondentów wskazuje, że w większości zakończyli oni naukę na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej (27,9%) oraz gimnazjalnym lub niższym (22,1%). Dyplomem ukończenia uczelni wyższej legitymowało się 12,1% osób. Najmniej respondentów odnotowano z wykształceniem policealnym – 5,1%. Otrzymane wyniki z badania wskazują na niższy udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej wśród respondentów, w porównaniu do danych dotyczących bezrobocia rejestrowanego. Różnice w strukturze respondentów w porównaniu ze statystykami zawartymi w sprawozdaniach o rynku pracy mogą wynikać z postaw reprezentowanych przez pewne grupy zarejestrowanych bezrobotnych wobec instytucji rynku pracy. Doświadczenia związane z realizacją tego typu projektów dowodzą, że osoby młode i lepiej wykształcone częściej wyrażają chęć udziału w badaniach ankietowych, niż osoby ze starszych grup wiekowych.

Wykres 3. Wykształcenie. N=5343

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

Pod względem czasu pozostawania bez pracy od momentu ostatniej rejestracji w urzędzie pracy, najliczniejszą populację stanowili bezrobotni zarejestrowani krócej niż 3 miesiące – 25,1% ogółu respondentów. Kolejną grupę, stanowiły osoby bezrobotne od 3 do 6 miesięcy – 21,5%, następnie pozostający bez zatrudnienia powyżej 6 do 12 m-cy – 19,2%. Najmniejszą liczbę respondentów stanowiły osoby bezrobotne od 1 roku do 2 lat. Z kolei grupa osób, która najdłużej pozostaje bierna zawodowo, zaliczana do długotrwale bezrobotnych, stanowiła 18,6% ogółu respondentów.

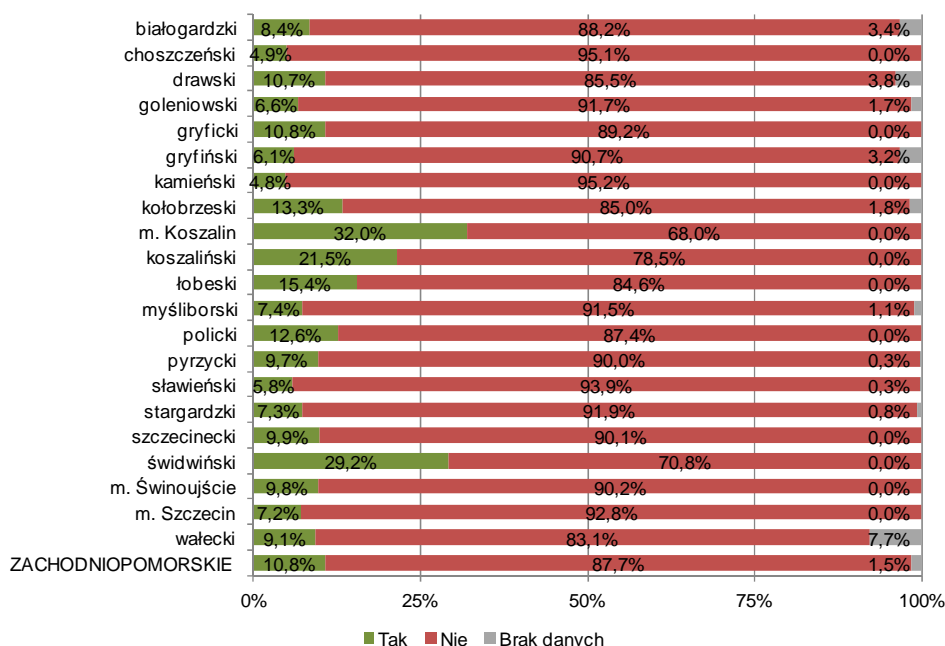
5. Poziom i zakres kształcenia pozaszkolnego

Jednym z postawionych celów badawczych było określenie poziomu oraz zakresu kształcenia pozaszkolnego. Proces edukacji może być realizowany w różnych formach: szkolnej, prowadzonej przez placówki państwowe oraz prywatne, oraz pozaszkolnej, w postaci kursów kwalifikacyjnych i umiejętności zawodowych, kompetencji ogólnych, a także turnusów dokształcania teoretycznego młodocianych

pracowników oraz innych niż wymienione, które umożliwiają uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy.³

Spośród wszystkich osób, które wzięły udział w badaniu 10,8% przyznaje, iż w ciągu ostatnich 4 tygodni uczestniczyły w kursach, szkoleniach, seminariach lub innych formach kształcenia pozaszkolnego.

**Wykres 4. Aktywność w kształceniu pozaszkolnym respondentów.
N= 5343**

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

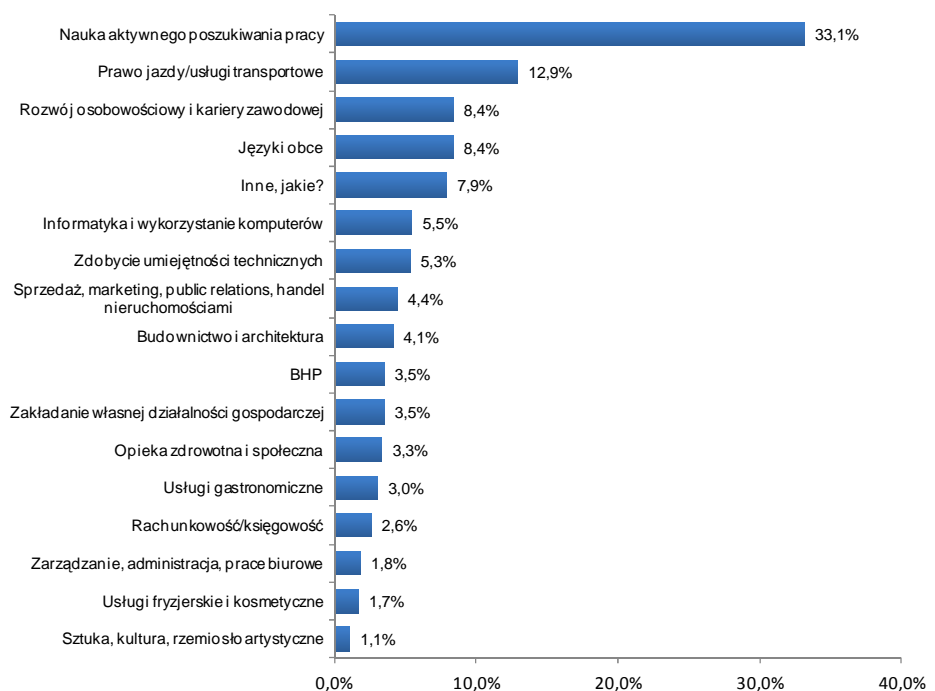
W związku z tym, iż badaną populację stanowiły osoby bezrobotne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy województwa zachodniopomorskiego, najpopularniejszą formą kształcenia pozaszkolnego jest nauka aktywnego poszukiwania pracy – 33,1% wskazań. Respondenci równie często korzystali także ze szkoleń skierowanych na rozwój osobowościowy i kariery zawodowej – 8,4%. Zakres tych dwóch obszarów wpisuje się w narzędzia i instrumenty, którymi dysponują urzędy pracy, a celami ich realizacji jest aktywizacja zawodowa. Popularnymi kierunkami podnoszenia swoich umiejętności i kwalifikacji były kursy, które w takich branżach jak handel, usługi czy administracja, stanowią jedne z podstawowych oczekiwań pracodawców względem poszukiwanych

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.

pracowników, a są to m.in. prawo jazdy, znajomość języków obcych, a także wykorzystywanie możliwości komputera.

Biorąc pod uwagę podział zdobytych umiejętności na miękkie (interpersonalne) oraz twarde (techniczne) zaobserwowano, że respondenci w równym stopniu kładą nacisk zarówno na rozwój osobowościowy, jak i zdobywanie wiedzy potrzebnej do wykonywania pracy. Do szkoleń zwiększających umiejętności miękkie należą wspomniane już, nauka aktywnego poszukiwania pracy oraz rozwój osobowościowy i kariery zawodowej. Umiejętności twarde uzyskiwane są na kursach realizowanych w obszarach: budownictwo i architektura, BHP, zakładanie własnej działalności gospodarczej, opieka zdrowotna i społeczna, rachunkowość, księgowość itp.

**Wykres 5. Obszary kształcenia pozaszkolnego respondentów.
N= 658**

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

6. Sposoby/metody poszukiwania pracy przez respondentów

W odniesieniu do stosowania różnych metod poszukiwania pracy, 57,0% respondentów przyznaje, że korzystała w tym zakresie ze wsparcia udzielanego przez powiatowe urzędy pracy z terenu województwa zachodniopomorskiego. Kolejnym popularnym sposobem jest poszukiwanie

informacji o wolnych miejscach pracy poprzez przeglądanie ogłoszeń w Internecie, prasie (47,5%) oraz korzystając z pomocy krewnych, znajomych (47,3%). Wśród innych metod poszukiwania pracy dominowała odpowiedź, iż osoby bezrobotne poszukiwały zatrudnienia bezpośrednio u pracodawców lub też kontaktując się z nimi telefonicznie. Jedynie 9,6% respondentów uczestniczyło w testach czy rozmowach kwalifikacyjnych, które w większości stanowią kolejny etap w procesie rekrutacji, natomiast 6,7% podjęło starania o zorganizowanie własnego miejsca pracy.

Wykres 6. Działania zmierzające do podjęcia pracy przez respondentów. N=5343

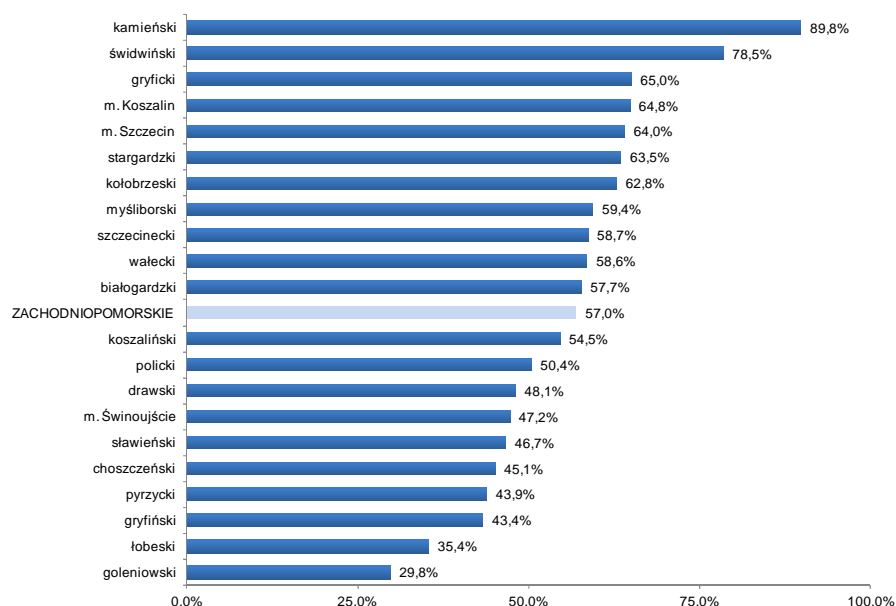

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

Większość osób bezrobotnych, które wzięły udział w badaniu deklaruje, że poszukuje pracy we własnym zakresie, tzn. „na własną rękę” (75,1% respondentów). Wyniki przeprowadzonych badań wykazują, iż intensywność tych poszukiwań zmniejsza się wraz z okresem pozostawania bez pracy. Podczas gdy najwyższa motywacja jest u osób pozostających bez zatrudnienia w okresie od 3 do 6 miesięcy (82,2% bezrobotnych z tej grupy poszukiwało pracy „na własną rękę”), wraz z upływem kolejnych miesięcy aktywność na rynku pracy zmniejsza się (69,5% respondentów starających się o pracę powyżej dwóch lat, podejmuje wysiłek związany ze znalezieniem jej samodzielnie). W związku z tym, iż obecnie mamy do czynienia z sytuacją na rynku pracy, która sprawia, że poszukiwanie wolnych etatów staje się pracą samą w sobie, niepowodzenia związane z jej

znalezieniem stają się przyczyną coraz większej bierności. Metody jakimi posługują się bezrobotni w trakcie poszukiwania pracy, bardzo często wymagają poświęcenia czasu, ma to związek przede wszystkim z przygotowaniem dokumentów aplikacyjnych, wyszukiwaniem ofert o wolnych miejscach pracy, zarówno bezpośrednio w przedsiębiorstwach jak również przez urzędy pracy, czy agencje zatrudnienia. Również procesy rekrutacyjne wydłużają się, pracodawcy stawiają wysokie wymagania odnośnie przyszłych pracowników, starając się wybrać odpowiedniego kandydata, są ostrożni w podejmowaniu decyzji. Zależy im na tym, aby wybrana osoba szybko dostosowała się do panujących w firmie warunków, posiadała wiedzę adekwatną do zajmowanego stanowiska, a także odpowiednie doświadczenie. Dlatego też planowanie ścieżki kariery zawodowej, nie jest łatwym zadaniem, wymaga ono bowiem, poświęcenia czasu oraz dokonania analizy swojej obecnej sytuacji i posiadanych zasobów, przeprowadzenia porównania z założonymi celami oraz planami, a następnie określenia metod jej osiągnięcia. W tym procesie skuteczną pomocą może okazać się skorzystanie z doświadczenia doradcy zawodowego. Pod względem miejsca zamieszkania respondentów najczęściej z usług urzędów pracy w zakresie poszukiwania zatrudnienia korzystali bezrobotni z powiatów kamieńskiego – 89,8% i świdwińskiego – 78,5%. Najmniejszy odsetek osób, które poszukiwały pracy w ten sposób pochodził z powiatu łobeskiego – 35,4% oraz goleniowskiego – 29,8%. Niewątpliwym atutem poszukiwania zatrudnienia poprzez powiatowe urzędy pracy jest szeroki wachlarz stosowanych usług i instrumentów stosowanych w celu podniesienia aktywności zawodowej. Główną zaletą jest powszechny dostęp do informacji (w tym ofert pracy). Ponadto urzędy pracy dysponują środkami, które przeznaczają na organizowanie staży, szkoleń, robót publicznych czy prac interwencyjnych, możliwe jest również uzyskanie środków na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. Dla bezrobotnych organizowane są także zajęcia prowadzone przez profesjonalnych doradców zawodowych oraz psychologów, które oferują pomoc w odnalezieniu się na rynku pracy, zaplanowania indywidualnego toku rozwoju zawodowego oraz ścieżki kariery zawodowej. Istotnym elementem jest także stała współpraca urzędów pracy z lokalnymi pracodawcami, która polega na realizacji ich oczekiwań względem poszukiwanych kandydatów. W ramach działalności PUP organizowane są również targi (giełdy) pracy, w trakcie których pracodawcy mają możliwość bezpośredniego kontaktu z osobami zainteresowanymi uzyskaniem zatrudnienia.

Wykres 7. Poszukiwanie pracy przez respondentów poprzez powiatowy urząd pracy w podziale na powiaty województwa zachodniopomorskiego. N=5343

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

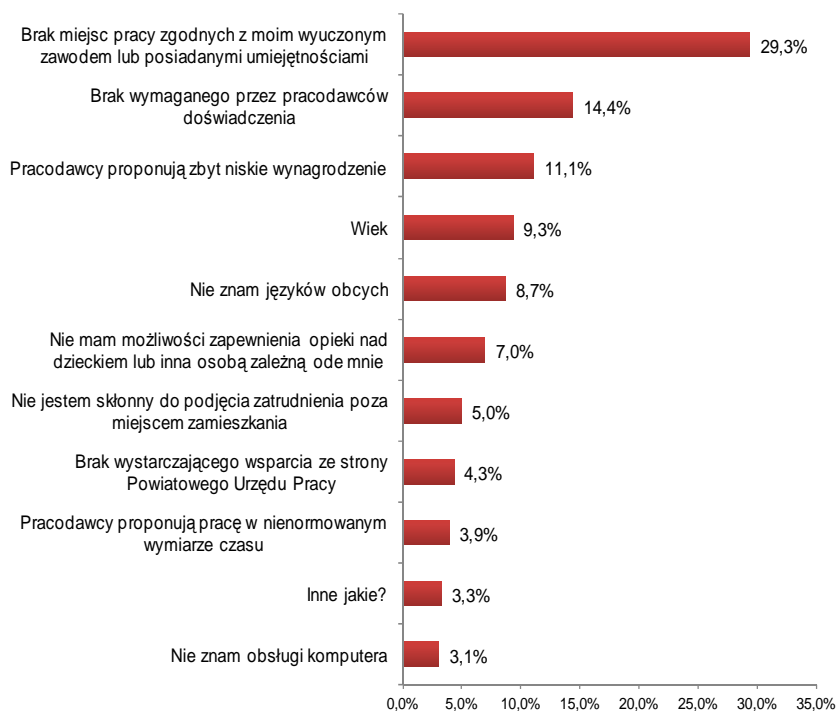
7. Przyczyny znalezienia się w obecnym położeniu na rynku pracy

Główną przyczyną znalezienia się respondentów, w obecnym położeniu na rynku pracy - posiadanie statusu osoby bezrobotnej - jest zakończenie pracy na czas określony, dorywczej lub sezonowej (26,2% odpowiedzi). Sytuację tą odzwierciedlają dane statystyczne, odnoszące się do bezrobocia rejestrowanego. W okresie letnim odnotowuje się większą liczbę ofert pracy, zwłaszcza dotyczących zatrudnienia na stanowiskach związanych z turystyką, rolnictwem oraz budownictwem, natomiast w porze zimowej liczba wolnych miejsc pracy zmniejsza się. Trend ten widoczny jest również w odniesieniu do liczby zarejestrowanych bezrobotnych, a co się z tym wiąże również stopą bezrobocia, z tą różnicą, że w sezonie letnim mamy do czynienia ze zmniejszającą się liczbą osób figurujących w statystykach urzędów pracy, natomiast po tym okresie bezrobotnych przybywa. Sezonowe zmiany w liczbie zatrudnionych osób są stale odnotowywane na zachodniopomorskim rynku pracy, a ich skala w dużym stopniu, zależna jest od ogólnej sytuacji ekonomicznej w regionie oraz kraju. Utrata zatrudnienia wiąże się również z likwidacją (bankructwem, reorganizacją, zawieszeniem) zakładu lub stanowiska pracy bądź własnej działalności gospodarczej (19,7%). Jednym z głównych powodów jest także zwolnienie pracownika z innych przyczyn (12,4%).

8. Przeszkody w zmianie obecnego położenia na rynku pracy

Największą barierą utrudniającą znalezienie zatrudnienia jest brak miejsc pracy zgodnych z wyuczonym zawodem lub posiadanymi umiejętnościami, odpowiedzi takiej udzieliło 29,3% respondentów. Kolejnym powodem był brak doświadczenia wymaganego przez pracodawców (14,4% odpowiedzi), następnie zbyt niskie wynagrodzenie oferowane przez pracodawców (11,1%). Najrzadziej wymienianą przyczyną, są problemy ze znajomością obsługi komputera (3,1%).

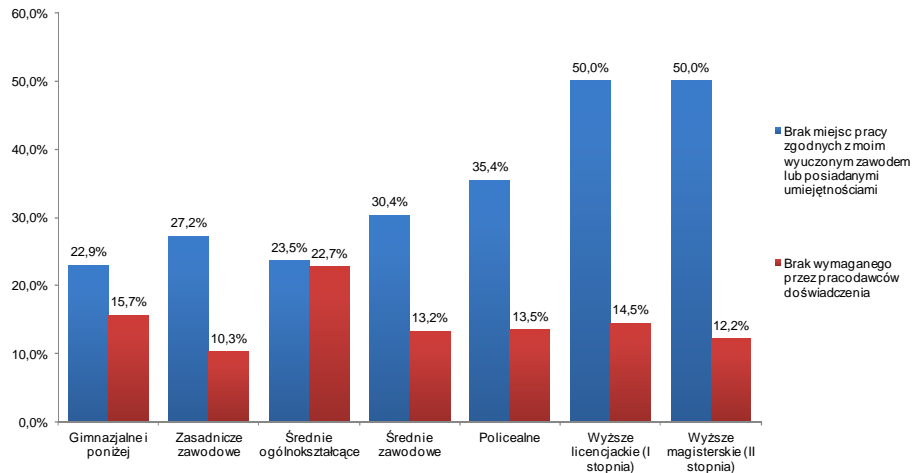
Wykres 8. Bariery utrudniające znalezienie pracy przez respondentów. N=5343

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

Spośród dwóch najczęściej wymienianych barier (uwzględniając poziom wykształcenia respondentów) odnotowano, iż dla połowy osób, które ukończyły szkołę wyższą, główną przeszkodą w znalezieniu zatrudnienia jest brak ofert zgodnych z wyuczonym zawodem lub posiadanymi umiejętnościami.

Wykres 9. Najczęściej wskazywane bariery utrudniające znalezienie pracy przez respondentów biorących udział w badaniu w podziale na wykształcenie. N=5343

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

9. Gotowość respondentów do wykonywania pracy w nietypowych formach

W związku z tym, iż na rynku pracy coraz częściej stosuje się alternatywne formy zatrudnienia, w zastosowanym narzędziu badawczym, zawarte zostało pytanie dotyczące gotowości respondentów do wykonywania pracy w nietypowych formach. Największą popularnością cieszy się praca sezonowa, na którą zdecydowałoby się 34,2% bezrobotnych. Mało atrakcyjna w opinii osób, które wzięły udział w ankiecie, zdaje się być praca na podstawie umowy ustnej oraz telepraca, z tych form zatrudnienia skorzystałoby odpowiednio 6,4% oraz 4,7% respondentów. Ostatnie miejsce telepracy w tym zestawieniu może być związane z tym, iż jest ona kojarzona przede wszystkim z pracą w centrum obsługi telefonicznej, jednak z definicji jest to wykonywanie obowiązków służbowych przez telefon czy Internet. Z żadnej z przedstawionych w kwestionariuszu form nie zdecydowałoby się skorzystać 14,9% respondentów. Bardziej przystępnymi formami zatrudnienia mogłyby być elastyczne godziny pracy, dostosowane do możliwości pracownika oraz potrzeb pracodawcy, a także zadaniowy charakter pracy polegający na rozliczaniu pracownika z odpowiedniego wykonania powierzonych obowiązków i osiągnięcia założonego celu. Analizując gotowość do wykonywania pracy w nietypowych formach, warto również przedstawić rodzaj poszukiwanej pracy przez respondentów. Otóż 45,3% z nich preferuje zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu, jako pracownik najemny. Dla 36,9% osób nie ma znaczenia, jaka to będzie praca, ponieważ

wskazują, iż może być ona jakakolwiek. Plany odnośnie rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej ma co dziesiąty respondent.

Zestawiając odpowiedzi, dotyczące rodzaju poszukiwanej pracy z czasem pozostawania bez pracy od momentu ostatniej rejestracji w urzędzie pracy odnotowano, iż im dłuższy okres pozostawania bezrobotnym, tym mniejsze wymagania odnośnie poszukiwanej pracy, o czym świadczy przede wszystkim odsetek wskazań na odpowiedź „jakiegokolwiek”.

Tabela 2. Rodzaj poszukiwanej pracy względem czasu pozostawania bez pracy od momentu ostatniej rejestracji w urzędzie pracy. N=5343

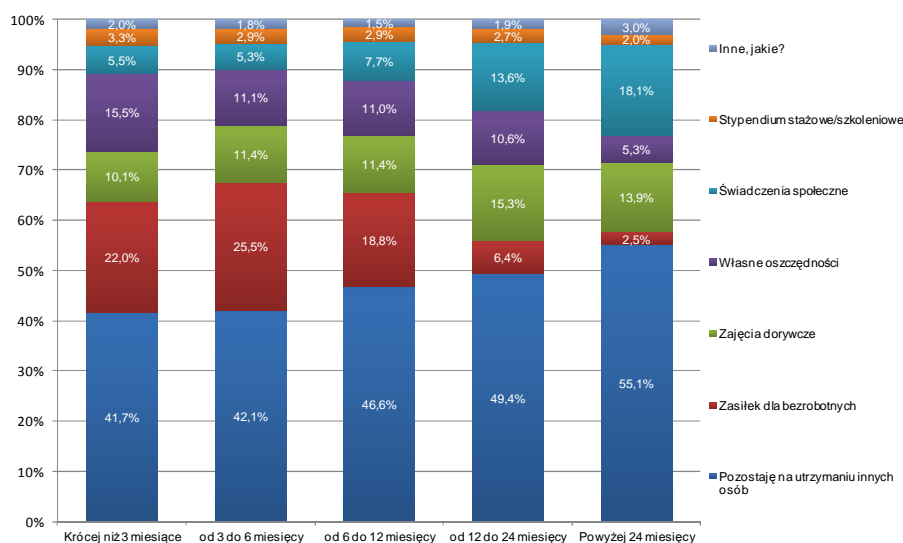
Czas pozostawania bez pracy od momentu ostatniej rejestracji w urzędzie pracy	Rodzaj poszukiwanej pracy			
	Planuję rozpocząć pracę na własny rachunek	Jako pracownik najemny w pełnym wymiarze czasu	Jako pracownik najemny w niepełnym wymiarze czasu	Jakiegokolwiek
Krócej niż 3 miesiące	11,9%	49,8%	5,9%	32,5%
od 3 do 6 miesięcy	10,4%	50,5%	5,2%	33,9%
od 6 do 12 miesięcy	7,9%	46,3%	6,2%	39,6%
od 12 do 24 miesięcy	9,0%	44,5%	4,7%	41,8%
Powyżej 24 miesięcy	9,3%	39,0%	7,2%	44,4%
Ogółem	9,7%	45,3%	5,8%	36,9%

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

10. Źródła utrzymania respondentów

Respondenci biorący udział w badaniu najczęściej deklarowali, iż pozostają na utrzymaniu innych osób – 45,8%. Głównym źródłem dochodu dla 16,1% z nich jest zasiłek dla bezrobotnych. Zajęcia dorywcze wskazało 11,9% respondentów. Najmniejsza populacja osób biorących udział w badaniu odpowiedziała, iż utrzymuje się z uzyskiwanego stypendium stażowego (2,9%). Analiza danych wykazuje, że im dłuższy jest okres pozostawania bez pracy tym bardziej głównym źródłem utrzymania bezrobotnych stają się dochody innych osób, zwykle z najbliższego otoczenia. W coraz większym stopniu korzystają oni również ze świadczeń społecznych, natomiast rzadziej źródłem finansów staje się zasiłek dla bezrobotnych, który przyznawany jest maksymalnie przez okres jednego roku od momentu rejestracji w powiatowym urzędzie pracy. W pierwszych miesiącach pozostawania bez pracy, sporym wsparciem w budżecie są poczynione wcześniej oszczędności, które jednak wydawane na bieżące potrzeby, zmniejszają się, w efekcie czego stają się jednym z kilku mniejszych źródeł utrzymania.

Wykres 10. Główne źródła utrzymania respondentów w podziale na czas pozostawania bez pracy. N=5343

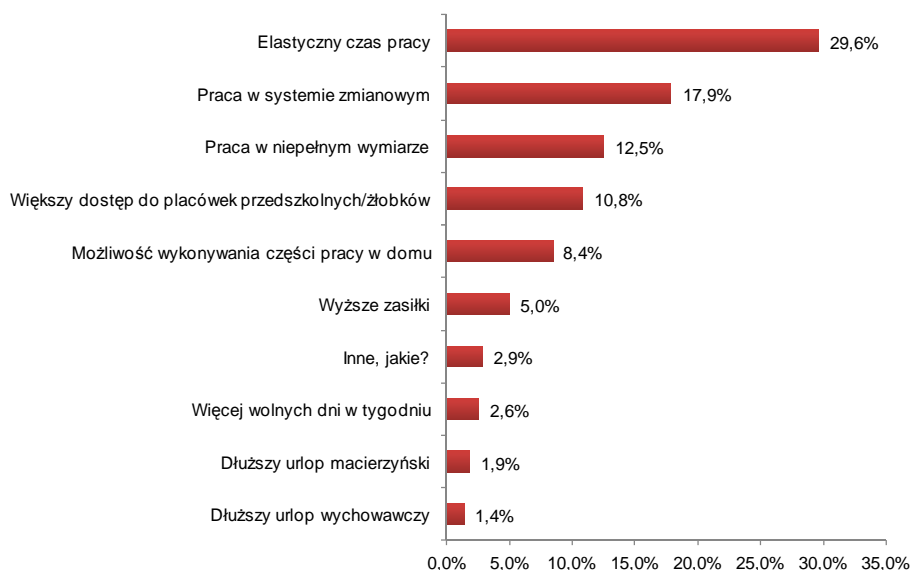
Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

11. Sposoby godzenia pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi

Spośród ogółu respondentów prawie 40% posiada przynajmniej jedno dziecko w wieku do 18 roku życia. Jednym z obszarów badawczych była diagnoza najskuteczniejszych, w opinii bezrobotnych rozwiązań, ułatwiających pogodzenie obowiązków rodzinnych z pracą zawodową. Głównym sposobem, który szeroko stosowany mógłby przyczynić się do zwiększenia aktywności zawodowej tej populacji jest elastyczny czas pracy. Niestety, należy pamiętać, że elastyczne godziny pracy, czy system zmianowy nie zawsze jest możliwy do wdrożenia w przypadku części przedsiębiorstw, przede wszystkim ze względu na rodzaj prowadzonej działalności i jego specyfikę. Wadą tego może być również to, że nietypowe godziny pracy utrudniają kontakt z innymi pracownikami. Z drugiej strony wpłynąć to także może na odpowiednią mobilizację takiej osoby ze względu na konieczność pracy w dni wolne czy weekendy. Elastyczny czas pracy jest z pewnością bardzo dobrym rozwiązaniem dla osób, które nie mogą spędzać każdego dnia, ośmiu godzin w zakładzie pracy. Rozwiązanie to jest szczególnie zalecane osobom, które wychowują lub opiekują się dziećmi czy też innymi osobami od nich zależnymi. System ten, opiera się przede wszystkim na wykonywaniu obowiązków służbowych w innych godzinach pracy niż większość pracowników, może być również powiązany z zadaniowym czasem pracy, który polega na rozliczaniu się z wykonanych obowiązków, a nie poświęconemu im czasu. Spośród powodów utrudniających godzenie obowiązków domowych i zawodowych,

które nie są bezpośrednio związane z wykonywaniem zadań pracowniczych jest zbyt mały lub niewystarczający dostęp do placówek przedszkolnych i żłobków, odpowiedź tą wskazało 10,8% respondentów. Według respondentów długość urlopów macierzyńskich i wychowawczych, czy więcej dni wolnych w tygodniu, a także wysokość zasiłków nie wpływa bezpośrednio na godzenie pracy zawodowej z obowiązkami rodzicielskimi.

Wykres 11. Rozwiązanie ułatwiające godzenie pracy zawodowej z obowiązkami rodzicielskimi według respondentów posiadających przynajmniej jedno dziecko w wieku do 18 roku życia. N=5343

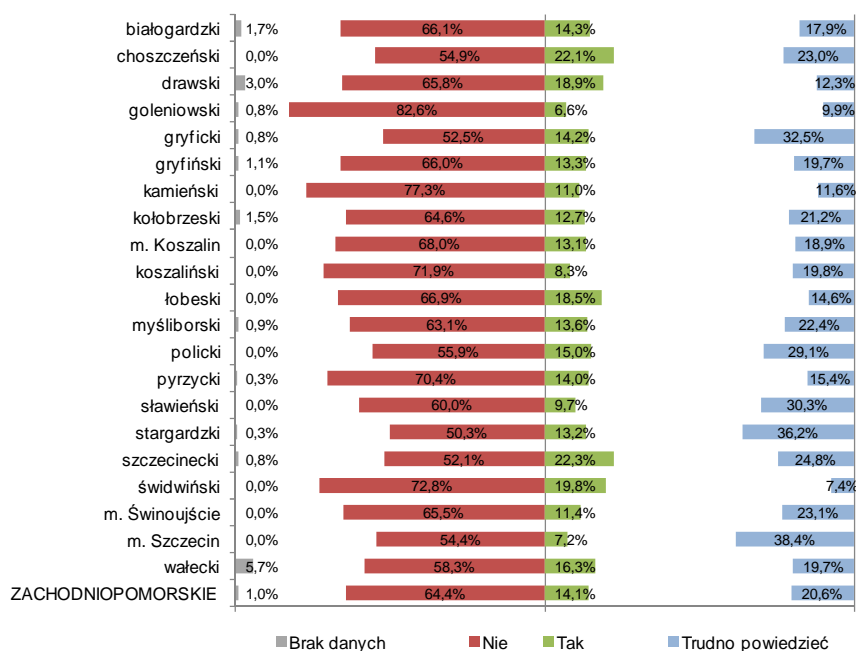

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

12. Gotowość respondentów do wyjazdu za granicę w celach zarobkowych

Analizując dane, dotyczące gotowości do wyjazdu za granicę w celach zarobkowych przez respondentów odnotowano, iż 64,4% z nich nie planuje opuścić kraju, natomiast 14,1% zamierza to uczynić w bieżącym roku. Takiej ewentualności nie wyklucza również 20,6% bezrobotnych. Jedynie 2,0% osób deklaruje, iż zamierza wyemigrować na stałe. Jak wynika z otrzymanych wyników zdecydowanie częściej do wyjazdu zagranicznego w celach zarobkowych gotowi są mężczyźni niż kobiety. Również wiek wpływa na podjęcie decyzji odnośnie migracji. Ludzie młodzi częściej planują taki wyjazd niż osoby ze starszych grup wiekowych. Wskazuje na to odsetek wskazań na odpowiedź „nie planuję wyjazdu zagranicznego” wśród osób w wieku 18-24 lata, który wyniósł 57,2%, natomiast w grupie wiekowej powyżej 50 roku życia osiągnął wielkość 77,9%. Analogiczny rozkład odnotowano dla odpowiedzi potwierdzających plany wyjazdu z tym, że im wyższy wiek respondentów tym deklaracji odnośnie chęci pracy zarobkowej za granicą jest coraz mniej.

Wykres 12. Gotowość wyjazdu za granicę w celach zarobkowych respondentów w podziale na powiaty województwa zachodniopomorskiego. N=5343

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

13. Oczekiwania płacowe respondentów

Najbardziej pożądanym poziomem wynagrodzenia wśród respondentów jest kwota od 1 301 zł do 1 500 zł netto. Jednakże 49,2% bezrobotnych jest gotowa podjąć zatrudnienie za mniej niż 1 500 zł „na rękę”. Jedynie 5,5% respondentów oczekuje pensji na poziomie powyżej 2 500 zł netto miesięcznie. Analizując oczekiwania płacowe respondentów odnotowano, iż wykształcenie ma wpływ na gotowość podjęcia pracy przy danym poziomie wynagrodzenia netto. Dotyczy to zwłaszcza absolwentów studiów wyższych z tytułem magistra, ponieważ ponad 1/4 tych osób preferowałoby pensję w wysokości ponad 2 000 zł „na rękę”, a niewiele ponad 30% zgodziłoby się pracować za mniej niż 1 500 zł netto. W porównaniu do pozostałych grup odnoszących się do wykształcenia, wysokie wymagania finansowe mają osoby legitymujące się ukończeniem zasadniczej szkoły zawodowej, prawie co trzeci oczekiwałby zarobków powyżej 1 800 zł. Najniższe oczekiwania płacowe mają osoby z wykształceniem na poziomie szkoły gimnazjalnej lub niższej, prawie 80% bezrobotnych z tej grupy oczekiwałaby wynagrodzenia poniżej 1 800 zł.

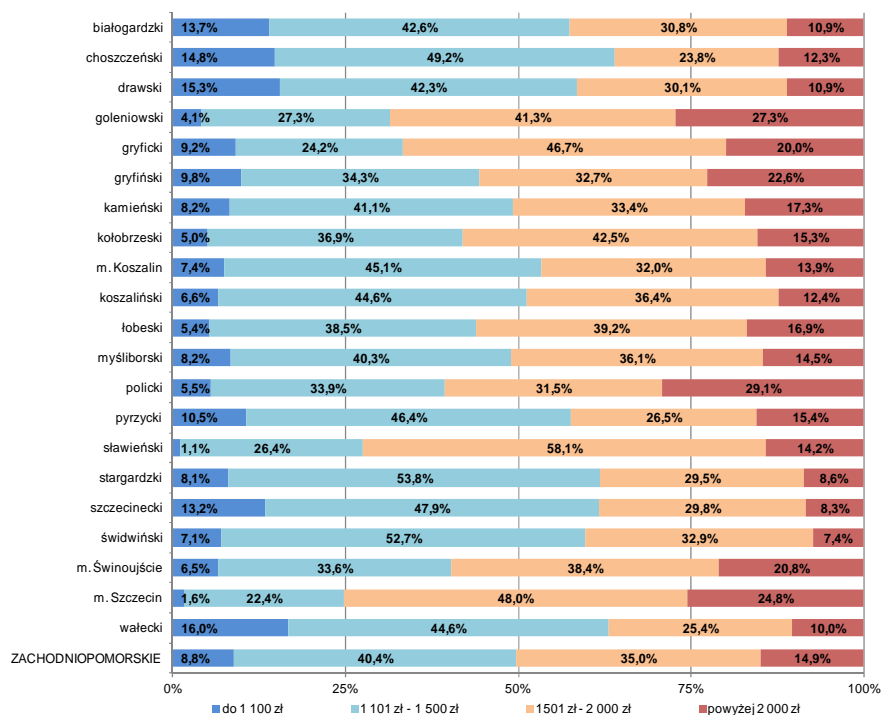
Tabela 3. Gotowość podjęcia pracy przez respondentów przy danym poziomie wynagrodzenia netto. N=5343

Wykształcenie	Gotowość podjęcia pracy przez respondentów przy danym poziomie wynagrodzenia netto								
	Do 900 zł	901-1100	1101-1300	1301-1500	1501-1800	1801-2000	2001-2500	powyżej 2501 zł	Ogółem
Gimnazjalne i poniżej	3,9%	9,8%	18,0%	26,3%	20,9%	10,1%	7,0%	4,1%	1 180
Zasadnicze zawodowe	2,4%	5,5%	13,6%	25,3%	20,2%	15,5%	11,5%	6,0%	1 489
Średnie ogólnokształcące	3,0%	7,4%	15,2%	29,6%	23,3%	10,3%	6,3%	4,8%	833
Średnie zawodowe	1,5%	5,4%	16,9%	24,3%	20,9%	15,0%	9,6%	6,3%	891
Policealne	1,1%	4,4%	17,0%	24,7%	24,0%	15,5%	8,5%	4,8%	274
Wyższe licencjackie (I stopnia)	1,1%	6,5%	15,3%	24,5%	23,0%	15,7%	8,8%	5,0%	262
Wyższe magisterskie (II stopnia)	0,8%	1,3%	8,1%	19,9%	22,8%	21,7%	16,0%	9,4%	385
Ogółem	2,4%	6,4%	15,1%	25,3%	21,3%	13,7%	9,4%	5,5%	5 314

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

Porównując oczekiwania płacowe respondentów w podziale na powiaty województwa zachodniopomorskiego odnotowano, iż zarejestrowani bezrobotni, którzy w największym stopniu byłoby gotowi do podjęcia zatrudnienia za mniej niż 1 100 zł netto miesięcznie pochodzili z następujących powiatów: szczecineckiego (13,2%), białogardzkiego (13,7%), choszczeńskiego (14,8%), drawskiego (15,3%) i wałeckiego (16,0%). Największa populacja osób oczekujących wynagrodzenia w wysokości ponad 2 000 zł „na rękę” wystąpiła w powiecie polickim (29,1%), goleniowskim (27,3%) oraz w Szczecinie (24,8%), a więc w najbardziej zaludnionym regionie województwa, skupionym wokół jego stolicy.

Wykres 13. Gotowość podjęcia pracy przez respondentów przy danym poziomie wynagrodzenia netto w podziale na powiaty województwa zachodniopomorskiego. N=5343

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

14. Postawy i oczekiwania bezrobotnych wobec rynku pracy

W niniejszym badaniu skupiono się przede wszystkim na diagnozie sytuacji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, jednakże jednym z obszarów badawczych było także rozpoznanie postaw oraz oczekiwań tych osób względem instytucji rynku pracy. Respondenci przede wszystkim zwracają się do urzędów pracy, oczekując pomocy w znalezieniu zatrudnienia i skorzystaniu z dostępnych ofert pracy, wskazało tak 34,8%. Niepokojącym zjawiskiem jest niestety fakt, że dla prawie $\frac{1}{3}$ osób głównym celem rejestracji pozostaje uzyskanie ubezpieczenia zdrowotnego.

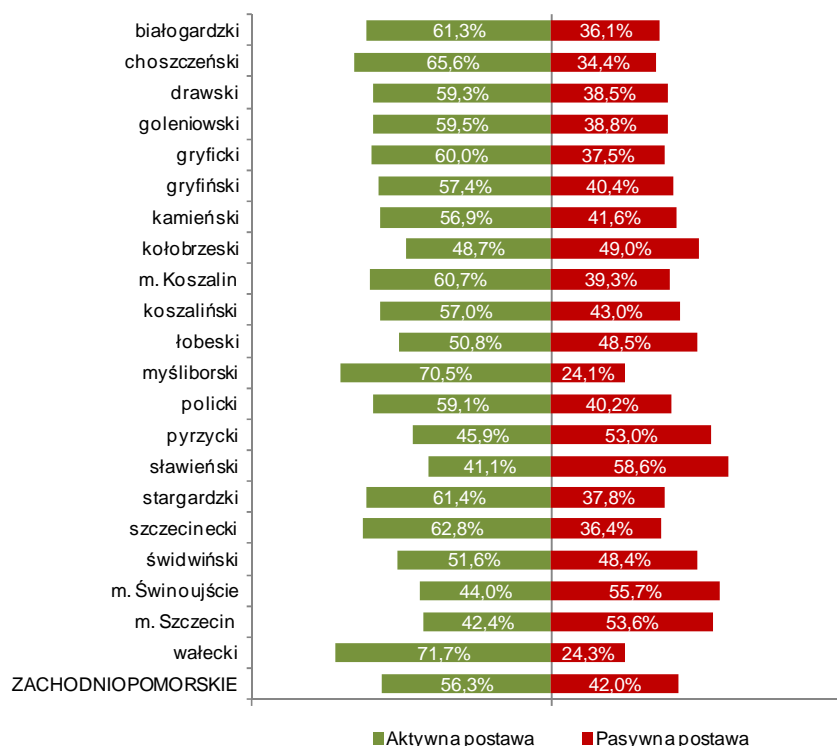
Wykres 14. Główny powód rejestracji respondentów w powiatowym urzędzie pracy. N=5343

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

Analizując postawę bezrobotnych pod względem aktywności na rynku pracy, wyodrębnione zostały dwie grupy postaw: aktywna, do której zaliczono odpowiedzi: możliwość skorzystania z pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego oraz informacji zawodowej, stażu, szkoleń, kursów, dofinansowania dla rozpoczęcia działalności gospodarczej, a także prac interwencyjnych, robót publicznych oraz postawa pasywna, do której zaliczono uzyskanie ubezpieczenia zdrowotnego i skorzystanie z zasiłku dla bezrobotnych. W wyniku tego podziału otrzymano wyniki, które ukazują, iż 56,3% respondentów jako główny cel rejestracji wskazuje chęć skorzystania z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, natomiast 42,0% deklaruje, że rejestracja w urzędzie pracy wiąże się przede wszystkim z uzyskaniem określonych uprawnień, które nie prowadzą bezpośrednio do uzyskania zatrudnienia.

Wykres 15. Rodzaje postaw respondentów w podziale na powiaty województwa zachodniopomorskiego. N=5343

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

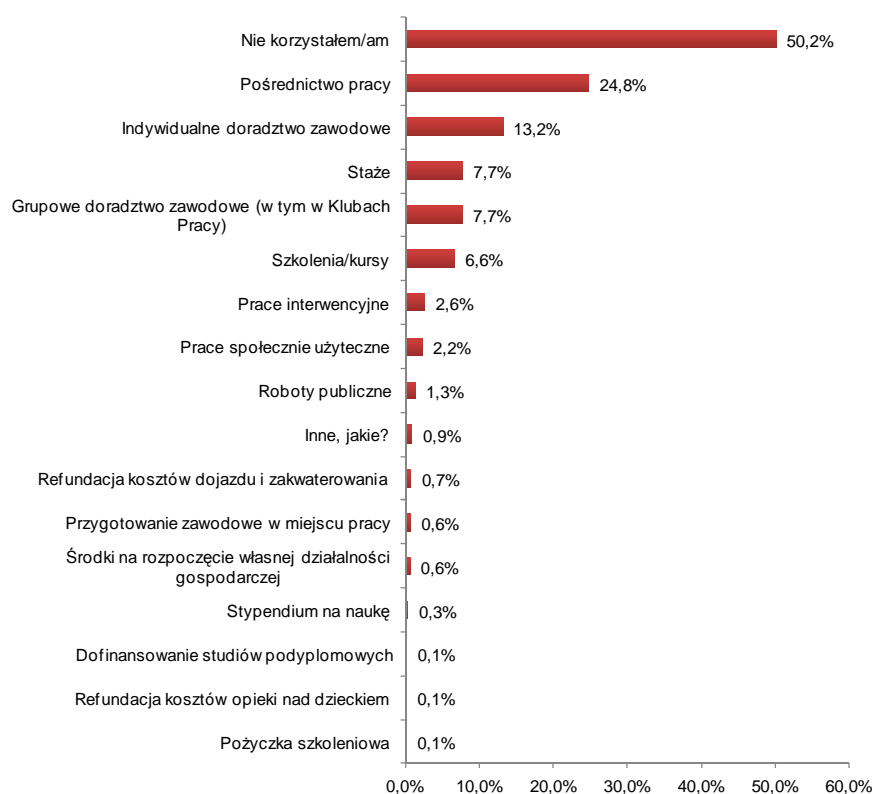
15. Ocena wpływu działań aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w wymiarze indywidualnym w stosunku do osób poddanych działaniom aktywizacyjnym

W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁴ określone zostały usługi i instrumenty rynku pracy wspierające aktywizację zawodową osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Do podstawowych form aktywizacji beneficjentów powiatowych urzędów pracy zaliczamy szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, staże, wsparcie w rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej lub doposażenie stanowiska pracy. Zrealizowane badanie pozwoliło uzyskać dane, dotyczące subiektywnej oceny uczestnictwa w poszczególnych formach wsparcia oraz wpływu tych działań na sytuację zawodową osoby bezrobotnej. Spośród bezrobotnych biorących udział w badaniu, nieco ponad połowa deklaruje, że nie korzystała z żadnej z wymienionych form pomocy oferowanej przez powiatowy urząd pracy. Najwięcej respondentów

⁴ Dz. U. 2004 Nr 99 poz. 1001, Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

skorzystało z pośrednictwa pracy (24,8%). Indywidualnym doradztwem zawodowym objętych zostało 13,2% bezrobotnych. Na staże skierowanych zostało 7,7% osób biorących udział w badaniu, a ze szkoleń skorzystało 6,6% respondentów. Najrzadziej bezrobotni wskazywali na takie formy pomocy, jak: dofinansowanie studiów podyplomowych, refundacja kosztów opieki nad dzieckiem oraz pożyczka szkoleniowa (w każdym przypadku 0,1% badanych).

Wykres 16. Odsetek respondentów, korzystających, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, z aktywnych form pomocy oferowanych przez powiatowe urzędy pracy z województwa zachodniopomorskiego. N=5343

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

Analizując rozkład odpowiedzi w poszczególnych powiatach woj. zachodniopomorskiego, dla najczęściej wskazywanych aktywnych form pomocy oferowanych przez PUP, przyczyniających się do poprawy sytuacji osoby bezrobotnej, zaobserwowano, że respondenci wysoko ocenili staże jako narzędzie, które ich zdaniem w największym stopniu wpływa na poprawę ich położenia na rynku pracy, pozytywne oceny dominują w powiecie pyrzyckim (70,9% wskazań) i w mniejszym stopniu w powiatach łobeskim i wałeckim (odpowiednio 35,3% i 30,0% odpowiedzi).

Udział w szkoleniach i kursach przyczynił się do poprawy sytuacji na rynku pracy badanych bezrobotnych przede wszystkim w Koszalinie (48,5%), natomiast w dalszej kolejności w powiatach sławieńskim (22,6%), koszalińskim (20,5%) oraz wałeckim (20,0%). Natomiast pośrednictwo pracy najbardziej wpłynęło na zwiększenie szans na wyjście z bezrobocia wśród mieszkańców powiatu gryfińskiego, świdwińskiego oraz m. Szczecin (w każdym z przypadków 43,0%), goleniowskiego (36,8%), gryfickiego (39,7%) myśliborskiego (33,3%) szczecineckiego (31,7%) i koszalińskiego (30,8%). Wśród badanych bezrobotnych, korzystających z różnych form pomocy oferowanej przez powiatowe urzędy pracy, 17,4% podjęło zatrudnienie w trakcie lub po zakończeniu udziału w danym programie, z tego 12,4% respondentów znalazło pracę związaną z tematem uzyskanej pomocy. W strukturze według powiatów, najwięcej respondentów podjęło zatrudnienie lub rozpoczęło własną działalność gospodarczą w powiecie świdwińskim (40,8%), goleniowskim (31,0%) i wałeckim (24,2%). Natomiast najmniej respondentów uzyskało pracę w trakcie lub po zakończeniu udziału w formie pomocy oferowanej przez PUP w powiecie choszczeńskim (7,3%) kamieńskim (6,6%), sławieńskim (5,7%).

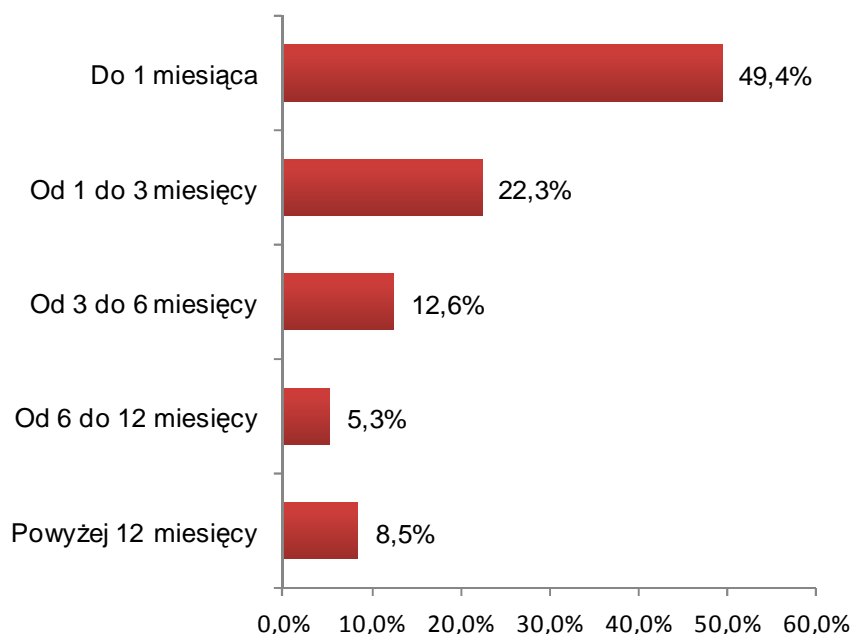
Wykres 17. Podjęcie zatrudnienia przez osoby bezrobotne w trakcie lub po zakończeniu uczestnictwa w formie pomocy oferowanej przez PUP w podziale na powiaty województwa zachodniopomorskiego. N=2550

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

Osoby bezrobotne, które znalazły zatrudnienie po zakończeniu udziału w jakiejś z form pomocy oferowanej przez PUP, w większości podejmowały pracę w ciągu 31 dni (49,4%) oraz od 1 do 3 miesięcy (22,3%) od ukończenia uczestnictwa w danej formie aktywizacji. Dłużej niż rok, poszukiwało zatrudnienia 8,5% respondentów. Można zatem stwierdzić, że podjęte działania w stosunku do badanych osób bezrobotnych przyniosły oczekiwany rezultat, w postaci zatrudnienia w znacząco krótkim czasie od momentu zakończenia udziału w formie pomocy oferowanej przez PUP. Należy jednak pamiętać, że w tym przypadku działania te, dały efekt pozytywny lecz krótkotrwały, z uwagi na powrót tych osób do rejestru bezrobotnych.

Wykres 18. Czas, po jakim respondenci podjęli zatrudnienie po zakończeniu udziału w formie pomocy oferowanej przez powiatowe urzędy pracy województwa zachodniopomorskiego. N=470

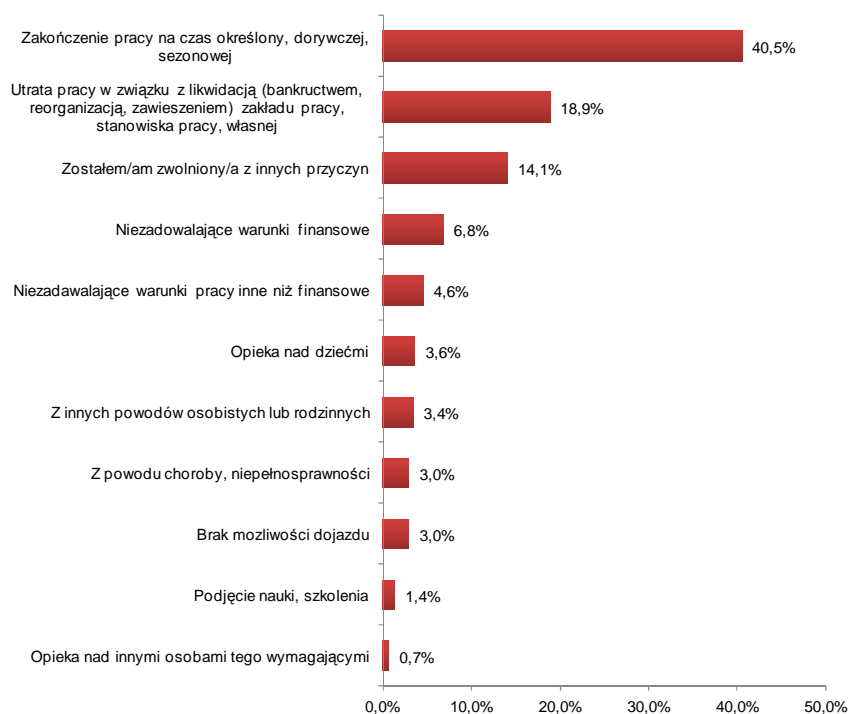

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

W związku z tym, że badanie przeprowadzone zostało na populacji bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa zachodniopomorskiego, jednym z obszarów badawczych było rozpoznanie przyczyn powrotów tych osób do ewidencji PUP, zwłaszcza tych którzy w ciągu ostatnich 12 miesięcy korzystali z zaoferowanych im aktywnych form pomocy. Przede wszystkim powodem ponownej rejestracji, było zakończenie pracy na czas określony, sezonowej czy dorywczej (40,5%), następnie utrata pracy w związku z likwidacją (bankructwem,

reorganizacją, zawieszeniem) stanowiska, zakładu pracy lub własnej działalności gospodarczej (18,9%) oraz zwolnienie z innych przyczyn (14,1%). Z opinii respondentów wynika więc, że powody ich obecnej sytuacji na rynku pracy związane są w pewnym stopniu z sytuacją ekonomiczną pracodawcy.

Wykres 18. Powody utraty pracy respondentów, którzy podjęli zatrudnienia po zakończeniu udziału w formie pomocy oferowanej przez PUP. N=439

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

Podstawowym efektem, jaki powinny osiągnąć realizowane przez urzędy pracy metody aktywizacji zawodowej jest uzyskanie zatrudnienia przez osoby bezrobotne. Prowadzone działania mogą wykazywać rezultaty, które bezpośrednio nie przyczyniają się do podjęcia pracy, jednak mogą okazać się psychicznym wsparciem dla ich uczestników, które pomoże im w odnalezieniu się w nowej dla nich sytuacji na rynku pracy, a także sprawi, że motywacja do aktywnego działania będzie większa. W związku z tym, respondenci z województwa zachodniopomorskiego zostali poproszeni o subiektywną ocenę programów rynku pracy, w których uczestniczyli. Blisko połowa badanych stwierdziła, że udział w formach pomocy oferowanych przez PUP, przyczynił się do zwiększenia motywacji do poszukiwania pracy. Nieco ponad jedna czwarta bezrobotnych wskazała,

iż dzięki uczestnictwu w programie aktywizującym, wzrosła ich samoocena. Najmniej osób uważało, że udział w tego rodzaju działaniach aktywizacji zawodowej przyczynił się do rozwoju osobistych predyspozycji (14,6%). Zwiększenie motywacji do poszukiwania pracy, jako jeden z efektów uczestnictwa w programach pomocowych skierowanych do osób bezrobotnych, najczęściej wskazywany był przez mieszkańców powiatu świdwińskiego (74,9%) oraz kamieńskiego (66,3%). W Koszalinie oraz w powiecie pyrzyckim, udział w formach pomocy przyczynił się także do przyswojenia nowych umiejętności i wiedzy (odpowiednio 57,1% i 45,7% wskazań). Mieszkańcy powiatu sławieńskiego uznali z kolei, iż dzięki uczestnictwu w różnych programach aktywizacyjnych, wzrosła ich samoocena (47,2%).

Tabela 4. Subiektywne odczucia respondentów dotyczące efektów uczestnictwa w formach pomocy oferowanych przez powiatowe urzędy pracy województwa zachodniopomorskiego. N=2663

Powiat	Rozszerzenia kontaktów zawodowych	Wzrostu samooceny	Podniesienia kwalifikacji zawodowych	Rozwoju osobistych predyspozycji	Przyswojeniu nowych umiejętności i wiedzy	Zwiększenia motywacji do poszukiwania pracy	Inne
białogardzki	18,3%	26,8%	25,6%	18,9%	25,0%	43,3%	4,3%
choszczeński	24,4%	31,7%	14,6%	9,8%	26,8%	56,1%	2,4%
drawski	16,6%	20,2%	18,7%	13,5%	18,7%	48,7%	15,5%
goleniowski	13,8%	10,3%	27,6%	6,9%	3,4%	17,2%	3,4%
gryfiński	19,5%	26,8%	13,4%	13,4%	24,4%	35,4%	13,4%
gryfiński	30,7%	18,4%	23,9%	12,3%	24,5%	35,0%	1,8%
kamieński	22,0%	25,1%	15,1%	12,0%	25,8%	66,3%	2,7%
kołobrzeski	24,8%	23,0%	8,8%	13,3%	19,5%	28,3%	5,3%
m. Koszalin	20,0%	41,4%	44,3%	30,0%	57,1%	55,7%	0,0%
koszaliński	20,5%	25,6%	16,7%	11,5%	29,5%	59,0%	6,4%
łobeski	33,3%	40,5%	22,6%	10,7%	20,2%	42,9%	1,2%
myśliborski	25,0%	27,0%	21,4%	13,8%	23,0%	57,1%	5,6%
policki	23,8%	21,4%	23,8%	19,0%	26,2%	42,9%	2,4%
pyrzycki	32,1%	34,0%	35,2%	24,1%	45,7%	46,3%	2,5%
slawieński	13,2%	47,2%	26,4%	7,5%	3,8%	17,0%	0,0%
stargardzki	23,1%	27,2%	12,2%	15,0%	17,0%	36,7%	12,9%
szczecinecki	33,8%	27,7%	27,7%	15,4%	35,4%	33,8%	4,6%
świdwiński	17,1%	29,5%	18,8%	16,8%	30,3%	74,9%	0,0%
m. Świnoujście	22,5%	37,2%	16,3%	17,8%	19,4%	48,1%	3,9%
m. Szczecin	10,0%	18,6%	10,0%	7,1%	7,1%	27,1%	11,4%
wałeccki	18,6%	22,1%	14,3%	6,4%	15,7%	25,7%	2,9%
Zachodniopomorskie	22,1%	27,4%	20,0%	14,6%	24,9%	48,6%	4,8%

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ze względu na możliwość wielokrotnego wyboru

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego (2012).

Subiektywna ocena udziału osoby bezrobotnej w formie pomocy oferowanej przez powiatowe urzędy pracy, daje nam informację poglądową na temat badanego zjawiska. Istotne zatem jest poznanie, jakiego rodzaju programy wpłynęły na takie odczucie wśród respondentów. Udział

bezrobotnych w stażach przyczynił się w ponad 50,0% do przyswojenia nowych umiejętności i wiedzy, co jest nie bez znaczenia, z uwagi na to, iż ta forma aktywizacji ma na celu zdobycie doświadczenia zawodowego. Uczestnictwo w szkoleniach i kursach w niespełna 50,0% skutkowało przyswojeniem nowych umiejętności i wiedzy oraz podniesieniem kwalifikacji zawodowych, a także zwiększyło motywację do poszukiwania pracy. Korzystanie z pośrednictwa zawodowego oraz z indywidualnego i grupowego doradztwa zawodowego w największym stopniu przyczyniło się do zwiększenia motywacji do poszukiwania pracy (odpowiednio 58,2%, 60,4% i 59,0%).

Tabela 5. Udział respondentów w aktywnych formach pomocy oferowanych przez PUP, a subiektywne odczucie efektów uczestnictwa.* N=2663

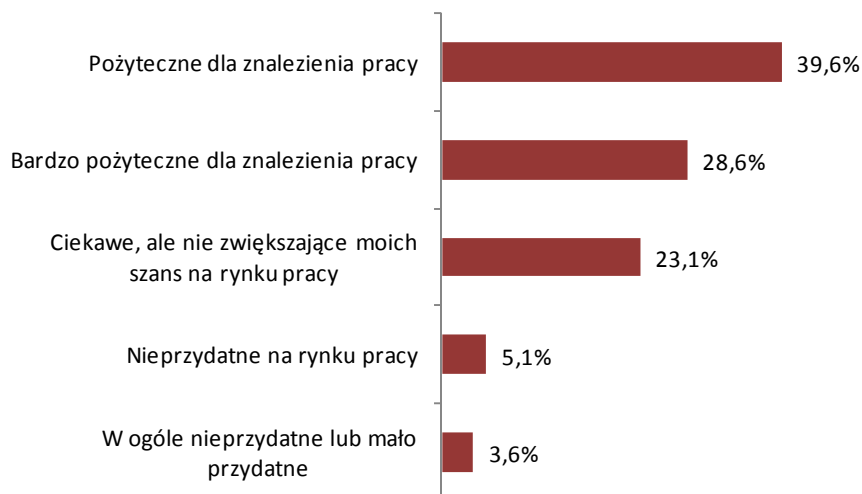
Udział w aktywnych formach pomocy oferowanych przez PUP	Rozszerzenia kontaktów zawodowych	Wzrostu samooceny	Podniesienia kwalifikacji zawodowych	Rozwoju osobistych predyspozycji	Przyswojenia nowych umiejętności i wiedzy	Zwiększenia motywacji do poszukiwania pracy	Inne	Ogółem
Stáže	39,8%	39,3%	42,2%	26,9%	52,9%	41,0%	2,9%	412
Szkolenia/kursy	22,6%	43,5%	41,0%	24,6%	45,8%	49,4%	1,4%	354
Indywidualne doradztwo zawodowe	22,9%	39,2%	18,9%	20,3%	31,7%	60,4%	3,6%	704
Grupowe doradztwo zawodowe (w tym w Klubach Pracy)	22,2%	40,2%	19,5%	19,0%	32,0%	59,0%	2,2%	410
Pośrednictwo pracy	23,4%	26,8%	14,8%	14,7%	24,5%	58,2%	4,3%	1 327

*pięć najczęściej wskazywanych aktywnych form aktywizacji zawodowej; odpowiedzi nie sumują się do 100% ze względu na możliwość wielokrotnego wyboru

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego 2012 r.

Na podstawie udzielonych przez respondentów odpowiedzi można stwierdzić, że większość bezrobotnych uważa, że uczestnictwo w formach pomocy oferowanej przez PUP było pożyteczne dla znalezienia pracy (68,2% w tym 28,6% bardzo pożyteczne). Udział w program aktywizujących okazał się nieprzydatny lub w ogóle nie przydatny na rynku pracy jedynie dla 8,7% badanych. Można zatem uznać, że działania związane z polityką rynku pracy, skierowane do osób bezrobotnych przynoszą pozytywne skutki, jednak nie zawsze przyczyniają się bezpośrednio do otrzymania zatrudnienia.

Wykres 19. Przydatność udziału w formie pomocy oferowanej przez PUP w ocenie respondentów. N=2663

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego 2012 r.

W opinii respondentów najbardziej pożyteczne w znalezieniu pracy są staże (40,0% odpowiedzi) oraz szkolenia i kursy (38,4%). Bardzo niewielki odsetek osób uczestniczących w badaniu stwierdził, żeby któraś z najpopularniejszych form pomocy była w jakimś stopniu nieprzydatna na rynku pracy.

Tabela 6. Udział respondentów w aktywnych formach pomocy oferowanej przez PUP, a ocena przydatności uczestnictwa.* N=2663

Udział w formach pomocy oferowanych przez PUP	Bardzo pożyteczne dla znalezienia pracy	Pożyteczne dla znalezienia pracy	Ciekawe, ale nie zwiększające moich szans na rynku pracy	Nieprzydatne na rynku pracy	W ogóle nieprzydatne lub mało przydatne	Ogółem
Staże	40,0%	37,2%	17,9%	2,5%	2,5%	412
Szkolenia/kursy	38,4%	41,5%	16,3%	2,0%	1,7%	354
Indywidualne doradztwo zawodowe	28,5%	46,8%	19,5%	3,5%	1,7%	704
Grupowe doradztwo zawodowe (w tym w Klubach Pracy)	28,7%	44,1%	20,3%	5,4%	1,5%	410
Pośrednictwo pracy	25,3%	46,1%	21,3%	4,8%	2,5%	1 327

*pięć najczęściej wskazywanych aktywnych form aktywizacji zawodowej; odpowiedzi nie sumują się do 100% ze względu na możliwość wielokrotnego wyboru

Źródło: WUP w Szczecinie, opracowanie własne na podstawie danych z badania ankietowego 2012 r.

16. Wnioski i rekomendacje

Na podstawie przeprowadzonego badania dotyczącego sytuacji społeczno-zawodowej zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy województwa zachodniopomorskiego, zostały stworzone rekomendacje, które wynikają z danych i informacji uzyskanych w procesie badawczym:

1. Promowanie idei kształcenia się przez całe życie (life long learning) poprzez ciągłe podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych, ale także pracujących. Budowanie społeczeństwa opartego na wiedzy. Wprowadzenie cyklu kształcenia uwzględniającego oczekiwania osób chcących zdobywać nową wiedzę i podnosić kwalifikacje. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb pracodawców, uwzględniając przy tym postęp technologiczny, nie zapominając przy tym o konieczności wyposażenia w kompetencje tzw. „miękkie”.
2. Wzmocnienie rangi doradztwa zawodowego, dostosowanego do lokalnych potrzeb. Udzielanie informacji na temat aktywnego poszukiwania pracy, udostępnianie ofert pracy dostępnych poza systemem publicznych służb zatrudnienia, pochodzących z innych źródeł tj. ogłoszenia zamieszczone w prasie, Internecie. Współpraca doradców zawodowych i pośredników pracy z pracodawcami w zakresie uzyskania informacji na temat ich oczekiwań i planów zatrudnieniowych. Uświadamianie bezrobotnych o znaczeniu roli kontaktów zawodowych, pomocy rodziny, znajomych w procesie rekrutacji, a także bezpośredniego kontaktu z pracodawcami. Dopasowanie profili bezrobotnych kierowanych przez urzędy pracy do zgłaszanych przez przedsiębiorców oczekiwań odnośnie kwalifikacji, umiejętności, posiadanej wiedzy, wykształcenia oraz motywacji. Wdrażanie bardziej zindywidualizowanej ścieżki planowania kariery zawodowej. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb pracodawców. Kształcenie zwłaszcza na poziomie szkoły wyższej powinno być spójne z oczekiwaniami względem kandydatów do pracy zgłaszanych przez przedsiębiorców. Bliższa współpraca uczelni z największymi pracodawcami w regionie. Wzmocnienie roli praktyk zawodowych w procesie edukacji, dostosowanie oferty edukacyjnej do zmieniających się trendów w gospodarce, a także unowocześnianie bazy edukacyjnej. Dostosowanie edukacji względem dokonującego się postępu technologicznego, a także do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz specyfiki lokalnej gospodarki, branż najlepiej rozwijających się, intensywnie działających. Wprowadzenie doradztwa zawodowego na każdym szczeblu

edukacji, a także profesjonalna pomoc w wyborze ścieżki kariery. Promowanie szkół ze względu na jakość kształcenia, uwzględniających wyniki egzaminów państwowych, osiągniętych rezultatów w konkursach i olimpiadach wiedzy, a także poprzez stały monitoring losów zawodowych absolwentów.

3. Zamiana zasad udzielania pomocy społecznej. Oddzielenie ubezpieczenia zdrowotnego od statusu bezrobotnego. Działania urzędów pracy zostaną wówczas skierowane do osób aktywnie poszukujących pracy. Urealnienie liczby bezrobotnych. Współpraca instytucji pomocy społecznej z urzędami pracy.
4. Ocena prowadzonych działań aktywizacji zawodowej w systemie długofalowym, w większym stopniu nastawiona na ocenę jakości wdrażanych narzędzi, zwłaszcza wśród grupy klientów trudnych do aktywizacji (bezrobotni długotrwale, bez doświadczenia zawodowego, posiadającymi niskie wykształcenie). Zwiększenie dostępności usług i instrumentów rynku pracy (zwłaszcza staży, szkoleń) dla osób nie będących, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zmniejszenie ograniczeń względem pozostałych osób bezrobotnych. Zwiększenie efektywności działania urzędów pracy poprzez zastosowanie niektórych działań aktywizujących wobec osób, których sytuacja na rynku pracy jest korzystniejsza (m.in. ze względu na posiadane doświadczenie i umiejętności), dzięki czemu środki przekazane na pomoc tym osobom w zakresie podjęcia przez nich zatrudnienia będą mniejsze.
5. Uświadomienie bezrobotnych chcących wyjechać zagranicę w celach zarobkowych na temat możliwości uzyskania oferty pracy za granicą poprzez profesjonalnych pośredników pracy działających w ramach urzędów pracy (EURES) oraz poprzez kontakt z agencjami zatrudnienia.
6. Upowszechnienie stosowania przez pracodawców elastycznych godzin pracy. Praca nastawiona na osiągnięcie celu, wykonywania swoich obowiązków. Umożliwienie pracodawcom dłuższych okresów rozliczeniowych z przepracowanych godzin pracy. Pozwoli to na uniknięcie sytuacji utraty pracy ze względu na jej sezonowość. W okresie o dużym natężeniu działalności przedsiębiorstwa osoby zatrudnione przepracowują większą część swoich godzin pracy, natomiast w czasie zastoju odpracowują pozostałą część etatu.